

SLOVENSKO OSLAUVUJE 20 ROKOV OD VSTUPU DO EURÓPSKEJ ÚNIE

Mgr. Martina Trégerová

V máji sme si pripomenuli dve významné udalosti. 9. máj je výročím historickej Schumanovej deklarácie, ktorá nasmerovala Európu k dnešnej Európskej únii. 1. mája 2004 sa občania Cypru, Česka, Estónska, Maďarska, Lotyšska, Litvy, Malty, Poľska, **Slovenska** a Slovinska stali občanmi Európskej únie. „So vstupom Slovenska do Európskej únie sa mi navždy budú spájať silné a nezapodnuteľné pocity. V prvom rade sme súčasťou historickej udalosti, pretože rozšírením Únie v roku 2004 sa prekonalo dovtedajšie rozdelenie Európy,“ povedal vtedajší výkonný podpredseda Európskej komisie pre Európsku zelenú dohodu, medziinštitucionálne vzťahy a strategický výhľad Maroš Šefčovič.

Kedy sa to začalo

Pre vstup Slovenska do EÚ bolo kľúčové referendum, ktoré vtedajší prezident Slovenskej republiky Rudolf Šuster vyhlásil na 16. a 17. mája 2003. Zúčastnilo sa na ňom 52,15 % oprávnených voličov a na otázku *Súhlasíte s tým, aby sa Slovenská republika stala členským štátom európskej únie?* odpovedalo 6,2 % voličov NIE a 92,469 % voličov ÁNO. Národná rada Slovenskej republiky v júli 2003 ratifikovala Zmluvu o pristúpení k EÚ a 1. mája 2004 sa Slovensko stalo členom Európskej únie. Táto cesta však nebola taká krátka a jednoduchá.

Najvýznamnejšie míľniky

- 27. jún 1995 – premiér Vladimír Mečiar predkladá na samite v Cannes oficiálnu žiadosť o vstup do EÚ,
- 10. december 1999 – Slovenská republika dostáva pozvanie do Helsínk na začatie rokovaní,
- 15. február 2000 – v Bruseli sa otvárajú rokovania so Slovenskom o vstupe, tzv. Prístupová konferencia,
- 7. - 10. december 2000 – premiér Mikuláš Dzurinda sa v Nice zúčastňuje na Európskej konferencii, ktorá sa koná pred samitom EÚ. Predstavitelia kandidátskych krajín diskutujú s predstaviteľmi členských štátov EÚ o aktuálnom stave rokovaní v rámci Medzivládnej konferencie o inštitucionálnej reforme v EÚ,
- 21. - 23. február 2001 – návšteva komisára EÚ pre rozšírenie Güntera Verheugena na Slovensku,
- 28. február 2002 – novým veľvyslancom EÚ na Slovensku sa stáva holandský diplomat Eric van der Linden, ktorý nahrádza Waltera Rochela,

- 15. - 16. marec 2002 – v Barcelone sa koná schôdza najvyšších predstaviteľov EÚ, ktorej hlavným programom sú opatrenia potrebné na modernizáciu európskej ekonomiky. Po prvý raz v histórii majú možnosť zúčastniť sa na pracovnej časti aj zástupcovia krajín uchádzajúcich sa o členstvo v únii,
- 18. - 19. marec 2002 – záverečná etapa prípravy Slovenskej republiky na členstvo v EÚ,
- 9. október 2002 – Európska komisia oficiálne odporúča prijať Slovensko do EÚ v roku 2004,
- 20. november 2002 – Európsky parlament v Štrasburgu výraznou väčšinou schvaľuje rezolúciu o rozšírení EÚ. Členské krajiny vyzývajú, aby na samite v Kodani stanovili ako najneskorší dátum rozšírenia únie 1. máj 2004,
- 12. - 13. december 2002 – lídri EÚ ukončujú prístupové rokovania s desiatimi kandidátskymi krajinami. K pätnástim členským štátom únie sa tak pripoja Cyprus, Česko, Estónsko, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Poľsko, Slovensko a Slovinsko,
- 17. február 2003 – prezident Slovenskej republiky Rudolf Schuster vypisuje referendum o vstupe krajiny do EÚ,
- 14. apríl 2003 – Rada EÚ zložená z ministrov zahraničných vecí oficiálne schvaľuje prijatie Slovenska a ďalších deviatich krajín do EÚ. Rozhodnutie definitívne otvára cestu k podpisu zmluvy o pristúpení,
- 16. apríl 2003 – slávnostné podpísanie Zmluvy o pristúpení k EÚ desiatich kandidátskych krajín únie. Za Slovensko dokument podpisujú prezident Rudolf Schuster a premiér Mikuláš Dzurinda,
- 1. máj 2004 – Slovensko vstupuje do Európskej únie,
- 21. december 2007 – Slovensko sa stáva súčasťou Schengenu,
- 1. január 2009 – Slovensko vstupuje do eurozóny.

Výhody členstva

Členstvo v EÚ znamená byť súčasťou jedného z najväčších hospodárskych blokov na svete a jeho najväčšieho jednotného trhu. Prináša možnosti rastu a väčší výber pre spotrebiteľov. Únia rieši nerovnosti medzi svojimi regiónmi, podporuje poľnohospodárstvo, malé podniky a inovácie a stimuluje práce na budovaní moderných, ekologickejších ekonomík. Ako silný globálny aktér zabezpečuje lepší prístup na svetové trhy a spravodlivejšie ceny. V rokoch 2004 až 2022 smerovalo na Slovensko **viac ako 36 miliárd eur** z európskeho rozpočtu. Ak k tomu pripočítame *Plán obnovy a odolnosti*, táto suma sa zvýši na 38 miliárd eur. Vďaka tomu sa za ostatné roky podporili stovky projektov v oblastiach regionálneho

rozvoja, dopravy, školstva, vedy a výskumu, zdravotníctva či ochrany životného prostredia. Z európskych peňazí sa postavili a rekonštruovali školy, škôlky a nemocnice, obnovili námestia, vybudovali vedecké parky aj nové cesty, zmodernizovali železnice a zrealizovali mnohé ďalšie projekty, ktoré denne skvalitňujú život občanov Slovenska. V novom finančnom období na roky 2021 až 2027 môže Slovenská republika získať z eurofondov ďalších 13 miliárd eur.

Nemateriálne prínosy

- **Sme Európania** – vstup Slovenska do EÚ priniesol obyvateľom aj európsku identitu. Okrem toho, že sme Slováci, sme aj Európania. To nám garantuje isté práva a prináša nové možnosti. Môžeme sa aktívne zapájať do tvorby európskych politík, a to napríklad účasťou vo voľbách do Európskeho parlamentu.
- **Zlepšilo sa naše postavenie a váha na medzinárodnej scéne**, sme plnohodnotný partner v rozhodovaní o závažných otázkach, ktoré ovplyvňujú vývoj nielen v EÚ, ale aj vo svete.
- **Spoločná európska legislatíva** nám poskytuje väčšiu právnu istotu, garanciu dodržiavania základných ľudských práv a ochranu spotrebiteľských práv.
- **Schengenský priestor** – na 94 % našich hraníc boli zrušené hraničné kontroly, uľahčil sa voľný pohyb osôb a tovaru. Máme bezvízový styk do 186 krajín sveta vrátane USA a Kanady.
- **Viac slobody** – môžeme voľne cestovať, pracovať, študovať a podnikáť v celej Európskej únii. Na prácu v EÚ nie je potrebné pracovné povolenie. Vďaka Európskemu preukazu zdravotného poistenia máme napríklad počas dovolenky, či študijného pobytu nárok na potrebnú zdravotnú starostlivosť. Populárny študijný program Erasmus+ využili desiatitisíce slovenských žiakov základných a stredných škôl, vysokoškolákov, pedagogických aj nepedagogických zamestnancov. Právom tak patrí medzi najúspešnejšie programy Európskej únie. Za viac ako 35 rokov sa na ňom zúčastnilo vyše deväť miliónov ľudí.
- **Spoločná mena** – tento rok si pripomíname aj 15. výročie zavedenia eura ako našej oficiálnej meny. Dnes môžeme platiť spoločnou európskou menou v 20 krajinách eurozóny. Naša mena je stabilná, pretože eurozóna je jednou z najväčších a najsilnejších svetových ekonomík.
- **Riešenie dvojakej kvality tovaru** – na úrovni EÚ sa stanovili jasné pravidlá, ktoré určujú, že výrobky nemožno predávať vo viacerých členských štátoch ako totožné, ak majú výrazne odlišné zloženie alebo vlastnosti. Pravidlá tak chránia spotrebiteľov, ale aj podniky pred nekalými obchodnými praktikami.
- **Ochrana spotrebiteľov a bezpečnejšie výrobky** – v EÚ funguje silná ochrana spotrebiteľských práv. Ak predávajúci nedodrží podmienky pri nákupe či cestovaní, občan má právo na odškodnenie. V rámci

jednotného trhu platí jednotná záruka dva roky, tovar kúpený cez internet možno vrátiť do 14 dní od zakúpenia. Dajú sa ľahšie porovnávať ceny výrobkov a zmluvy musia spĺňať európske štandardy. Zaviedol sa lepší systém varovania pred nebezpečnými výrobkami či potravinami. EÚ priniesla aj zrušenie roamingových poplatkov, zaisťovala nižšie bankové poplatky a poplatky za používanie kreditných kariet.

- **Ochrana životného prostredia** – vďaka uplatňovaniu európskej legislatívy sa v tejto oblasti na Slovensku výrazne zlepšila kvalita životného prostredia. Vzduch, ktorý dýchame, je čistejší a zvýšila sa kvalita vôd. Lepšie sú chránené vzácne biotopy a krajinné územia európskeho významu.
- **Ochrana slovenského jazyka** – slovenčina je jedným z 24 úradných jazykov EÚ. Tým je zaistená ochrana nášho materinského jazyka aj pre budúce generácie.

Pred dvadsiatimi rokmi sa Slovensko stalo súčasťou európskeho spoločenstva. Toto členstvo nám prináša významné benefity, ktoré si v bežnom živote často ani neuvedomujeme. Európska únia je jedinečný projekt, vďaka ktorému je Slovensko silnejšie, a rovnako aj Európska únia je silnejšia vďaka Slovensku. Pri príležitosti tohto významného medzníka pripravili Informačné centrum EUROPE DIRECT UMB a Európske dokumentačné centrum Univerzitnej knižnice UMB v spolupráci s mestom Banská Bystrica, Banskobystrickým samosprávnym krajom a ďalšími významnými partnermi veľkolepé podujatie **Európska Banská Bystrica – Stronger Europe in the world**, ktoré sa uskutočnilo 10. mája na Námestí SNP v Banskej Bystrici. Vďaka aktivitám v informačných stánkoch, kde sa prezentovali európske organizácie spolu so štrnástimi veľvyslanectvami, a bohatému kultúrnemu programu sme si mohli pripomenúť myšlienky rozmanitosti EÚ. Sme hrdí, že sa nám podarilo nadviazať na niekdajšie oslavy Dňa Európy v Banskej Bystrici a spolu s našimi partnermi vytvoriť príjemnú atmosféru zjednotenej Európy a vzájomnej spolupráce. Podujatie len potvrdilo, že aj Banská Bystrica je európska!

Podujatie len potvrdilo, že aj Banská Bystrica je európska!

Použité zdroje

[1] ČOREJ, T. Cesta Slovenska do Európskej únie. *N magazin*. 2024, roč. 9, č. 4, s. 8-9. ISSN 2453-9597.

[2] Slovensko oslavuje 20 rokov od vstupu do EÚ. In *Európska komisia* [online]. Zastúpenie na Slovensku, 30.04.2024 [cit. 2024-07-08]. Dostupné na: https://slovakia.representation.ec.europa.eu/news/slovensko-oslavuje-20-rokov-od-vstupu-do-eu-2024-04-30_sk

[3] Chronológia prístupového procesu SR do EÚ. In *Národná rada Slovenskej republiky* [online]. Bratislava, 2004-2024 [cit. 2024-07-08]. Dostupné na: <https://www.nrsr.sk/web/?SectionId=17>